

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 7 września 2023 r.

o ustanowieniu roku 2024 Rokiem Wincentego Witosa

W roku 2024 przypada 150. rocznica urodzin Wincentego Witosa. Z tej okazji Senat Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd wybitnemu mężowi stanu, państwowcowi, działaczowi samorządowemu i przywódcy ruchu ludowego.

Wincenty Witos urodził się 21 stycznia 1874 r. w podtarnowskich Wierchosławicach, w biednej rodzinie chłopskiej. Dzięki uporowi i samokształceniu doszedł do najwyższych godności w państwie i ruchu ludowym.

W roku 1905 uzyskał mandat radnego Rady Powiatowej w Tarnowie, a od 1908 roku, nieprzerwanie przez 23 lata, był wójtem Wierchosławic, pełniąc tę funkcję także wtedy, kiedy był już znanym politykiem krajowym – posłem i premierem.

Aktywność w miejscu zamieszkania oraz w strukturach samorządowych i w ruchu ludowym została dostrzeżona i doceniona przez mieszkańców Galicji, którzy w 1908 roku wybrali Wincentego Witosa posłem na Sejm Krajowy we Lwowie, a w 1911 roku – posłem do parlamentu austriackiego. Już wówczas dał się On poznać jako gorący patriota, którego życiowym posłannictwem stało się dążenie do odzyskania niepodległości przez Polskę obejmującą ziemie wszystkich trzech zaborów.

W październiku 1918 roku Wincenty Witos stanął na czele Polskiej Komisji Likwidacyjnej, organizującej w zaborze austriackim struktury odradzającego się państwa polskiego. Dał się wówczas poznać jako polityk potrafiący – w imię racji narodowych – współpracować z przedstawicielami różnych orientacji politycznych.

W 1920 roku, kiedy prąca na zachód Europy Armia Czerwona dotarła na przedpola Warszawy, Wincenty Witos otrzymał od Naczelnika Państwa misję utworzenia Rządu Obrony Narodowej, pod którego kierownictwem bolszewicy zostali odparci spod stolicy i rozpoczęli odwrót. W efekcie, 18 marca 1921 roku, został w Rydze podpisany traktat pokojowy z Rosyjską Socjalistyczną Federacyjną Republiką Rad. Za działalność w okresie kierowania Rządem Obrony Narodowej Wincenty Witos został odznaczony Orderem Orła Białego.

W czasie sprawowania przez Wincentego Witosa funkcji premiera i przy jego udziale została uchwalona – 17 marca 1921 roku – demokratyczna i nowoczesna konstytucja Odrodzonej Rzeczypospolitej.

Funkcję premiera powierzono Wincentemu Witosowi jeszcze dwukrotnie. W maju 1926 roku, w czasie zbrojnego zamachu stanu, składając – w imię odpowiedzialności za Polskę – dymisję, doprowadził On do przerywania bratobójczych walk i zapobiegł ich przerodzeniu się w wojnę domową.

W 1932 roku, za zaangażowanie w obronę prawa i demokracji, Wincenty Witos został skazany w haniebnym procesie brzeskim. Nie godząc się z wyrokiem, udał się na emigrację do Czechosłowacji, gdzie przebywał przez 6 lat. Do Polski powrócił, gdy dostrzegł nieuchronność wybuchu wojny z Niemcami, a – nie bacząc na doznane krzywdy – wzywał: „Macie służyć państwu bez względu na to, jaki jest rząd”. W czasie II wojny światowej kategorycznie odrzucił niemieckie propozycje utworzenia kolaboracyjnego gabinetu.

Wincenty Witos poświęcił życie Niepodległej Rzeczypospolitej. Dążył do Niej, gdy nie istniała, pracował dla Niej, gdy powstała, i bronił Jej w potrzebie. Ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. o Narodowych Obchodach Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej został zaliczony do grona Ojców Niepodległości. Sprawiedliwości dziejowej doczekał jednak dopiero niedawno, w maju 2023 roku, gdy – dzięki wieloletnim staraniom Polskiego Stronnictwa Ludowego – Sąd Najwyższy uchylił wyroki brzeskie i uniewinnił Jego oraz dziewięciu innych ówczesnych polityków PSL i PPS.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej, w uznaniu Jego wybitnych zasług, ogłasza rok 2024 Rokiem Wincentego Witosa.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI